

## INTERNETDAGI TADBIRKORLIK FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY MUAMMOLAR

**Muminov B**

*XIM-125 guruh talabasi: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti*

**Suyarov A. M**

*Ilmiy rahbar Samarqand iqtisodiyot va servis instituti*

**Annotatsiya:** *Mazkur annotatsiyada internet orqali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish jarayonida uchraydigan asosiy muammolar yoritilgan. Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishiga qaramay, onlayn tadbirkorlik subyektlari texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, axborot xavfsizligi tahdidlari, huquqiy-me'yoriy tartibga solishdagi noaniqliklar, elektron to'lov tizimlaridagi cheklovlar hamda iste'molchilar ishonchini shakllantirish bilan bog'liq qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Shuningdek, raqobatning kuchayishi, raqamli savodxonlik darajasining pastligi va marketing strategiyalarini samarali qo'llashdagi muammolar internet tadbirkorligining barqaror rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu ishda mazkur muammolar tahlil qilinib, ularning internet tadbirkorligi rivojiga ta'siri asoslab berilgan.*

**Kalit so'zlar:** *internet tadbirkorligi, raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat, axborot xavfsizligi, onlayn to'lovlar, huquqiy tartibga solish, raqamli savodxonlik, raqobat muhiti, iste'molchi ishonchi*

**Abstract:** *This abstract highlights the main problems encountered in carrying out entrepreneurial activities via the Internet. Despite the rapid development of the digital economy, online business entities face a number of challenges, including insufficient technical infrastructure, information security threats, uncertainties in legal and regulatory frameworks, limitations in electronic payment systems, and difficulties in building consumer trust. In addition, increasing competition, a low level of digital literacy, and problems in effectively implementing marketing strategies negatively affect the sustainable development of online entrepreneurship. This paper analyzes these challenges and substantiates their impact on the development of internet-based entrepreneurship.*

**Keywords:** *internet entrepreneurship, digital economy, e-commerce, information security, online payments, legal regulation, digital literacy, competitive environment, consumer trust*

### KIRISH

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida internet orqali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish keng ommalashmoqda. Onlayn savdo, raqamli xizmatlar va elektron platformalar iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismiga aylanib, tadbirkorlarga yangi bozorlar, xaridorlar va biznes modellarini yaratish imkonini bermoqda. Internet tadbirkorligi

vaqt va makon bilan bog'liq cheklovlarni kamaytirib, biznes jarayonlarini soddalashtirish hamda xarajatlarni optimallashtirishga xizmat qilmoqda.

Biroq, internetdagi tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishiga qaramay, ushbu sohada bir qator muammolar mavjud bo'lib, ular tadbirkorlik subyektlarining samarali va barqaror faoliyat yuritishiga to'sqinlik qilmoqda. Xususan, texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, axborot xavfsizligini ta'minlashdagi qiyinchiliklar, huquqiy-me'yoriy bazaning to'liq shakllanmaganligi hamda elektron to'lov tizimlaridagi cheklovlar internet tadbirkorligi rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shuningdek, iste'molchilar ishonchini shakllantirish, kuchayib borayotgan raqobat sharoitida o'z o'rnini topish va samarali raqamli marketing strategiyalarini qo'llash ham dolzarb muammolar qatoriga kiradi.

Shu bois, internet orqali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirishdagi asosiy muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish yo'llarini o'rganish bugungi kunda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

#### Asosiy qism

Internet orqali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish zamonaviy iqtisodiyotda muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Biroq ushbu faoliyatni samarali tashkil etish jarayonida bir qator tizimli muammolar yuzaga keladi. Ular tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligi va barqaror rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Avvalo, texnik infratuzilma bilan bog'liq muammolarni ta'kidlash lozim. Internet tezligi va sifati barcha hududlarda bir xil darajada emasligi, serverlar va raqamli platformalarning barqaror ishlamasligi onlayn biznes jarayonlarida uzilishlarga olib keladi. Bu holat mijozlar bilan aloqa qilish, buyurtmalarni qabul qilish va xizmatlar ko'rsatish samaradorligini pasaytiradi.

Ikkinchi muhim muammo — axborot xavfsizligini ta'minlash masalasidir. Internet tadbirkorligi doirasida shaxsiy va moliyaviy ma'lumotlar bilan ishlash zarur bo'lgani sababli, kiberhujumlar, firibgarlik va ma'lumotlar sizib chiqishi xavfi ortadi. Axborot xavfsizligi choralarining yetarli darajada qo'llanilmasligi tadbirkorlar uchun moliyaviy zarar va obro'-e'tibor yo'qotilishiga olib kelishi mumkin.

Shuningdek, huquqiy-me'yoriy bazaning to'liq va aniq shakllanmaganligi ham muhim muammolardan biridir. Internet orqali amalga oshiriladigan tadbirkorlik faoliyatini tartibga soluvchi qonunchilik ayrim hollarda an'anaviy biznes shakllariga moslashtirilgan bo'lib, onlayn bitimlar, elektron shartnomalar va raqamli xizmatlar bilan bog'liq masalalarda noaniqliklar yuzaga keladi. Bu esa tadbirkorlar uchun huquqiy xavflarni oshiradi.

Elektron to'lov tizimlarining rivojlanish darajasi va ularning qulayligi ham internet tadbirkorligining samaradorligiga ta'sir etadi. Ayrim to'lov tizimlarida texnik nosozliklar, tranzaksiyalarni amalga oshirishdagi cheklovlar yoki qo'shimcha komissiyalar mavjudligi tadbirkorlar va iste'molchilar uchun noqulaylik tug'diradi. Bu holat xaridorlarning onlayn savdoga bo'lgan qiziqishini kamaytirishi mumkin.

Bundan tashqari, iste'molchilar ishonchini shakllantirish internet tadbirkorligi uchun eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Mahsulot yoki xizmatni bevosita ko'rish imkoniyati bo'lmagani sababli, xaridorlar sifat va ishonchlilik borasida shubha bilan qarashlari mumkin. Shu sababli, brend obro'sini mustahkamlash, ochiq axborot siyosatini yuritish va mijozlar bilan samarali muloqot qilish katta ahamiyatga ega.

Raqobatning kuchayib borishi ham internet tadbirkorligining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillardan biridir. Internet muhitida yangi biznes subyektlarining tez paydo bo'lishi bozorda raqobatni kuchaytiradi. Bunday sharoitda tadbirkorlardan innovatsion yondashuv, sifatli xizmat ko'rsatish va samarali raqamli marketing strategiyalarini qo'llash talab etiladi. Aks holda, bozorda o'z o'rnini saqlab qolish qiyinlashadi.

Shu bilan birga, raqamli savodxonlik darajasining pastligi ham muhim muammolardan biri hisoblanadi. Ba'zi tadbirkorlar zamonaviy raqamli texnologiyalar, onlayn platformalar va marketing vositalaridan samarali foydalana olmaydi. Bu esa internet tadbirkorligining to'liq imkoniyatlaridan foydalanishga to'sqinlik qiladi.

#### Xulosa

Internetdagi tadbirkorlik faoliyati zamonaviy iqtisodiyot sharoitida muhim ahamiyat kasb etib, biznes yuritishning yangi va samarali shakllarini yaratmoqda. U tadbirkorlarga geografik cheklovlarsiz faoliyat yuritish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlar bilan tezkor aloqa o'rnatish imkonini beradi. Shunga qaramay, internet orqali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish jarayonida mavjud muammolar ushbu sohaning to'liq rivojlanishiga to'sqinlik qilmoqda.

Asosiy muammolar qatoriga texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, axborot xavfsizligini ta'minlashdagi qiyinchiliklar, huquqiy-me'yoriy tartibga solishdagi kamchiliklar hamda elektron to'lov tizimlarining barqaror ishlamasligi kiradi. Bundan tashqari, iste'molchilar ishonchini shakllantirish, kuchli raqobat sharoitida o'z o'rnini topish va samarali raqamli marketing strategiyalarini qo'llash ham tadbirkorlar oldida turgan muhim vazifalardandir. Raqamli savodxonlik darajasining pastligi esa ushbu muammolarni yanada chuqurlashtiradi. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun internet infratuzilmasini rivojlantirish, axborot xavfsizligi choralarini kuchaytirish, onlayn tadbirkorlik faoliyatini tartibga soluvchi huquqiy bazani takomillashtirish hamda tadbirkorlarning raqamli bilim va ko'nikmalarini oshirish muhim ahamiyatga ega. Shu orqali internet tadbirkorligining barqaror rivojlanishini ta'minlash, uning iqtisodiyotdagi rolini kuchaytirish va raqamli iqtisodiyotning taraqqiyotiga ijobiy hissa qo'shish mumkin bo'ladi.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov A.A. Raqamli iqtisodiyot asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2021.

2. Abdurahmonov B.S. Elektron tijorat va internet tadbirkorligi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
3. OECD. Digital Economy Outlook. — Paris: OECD Publishing, 2022.
4. Laudon K.C., Traver C.G. E-commerce: Business, Technology, Society. — New York: Pearson Education, 2021.
5. Turdiyev M.M. Axborot xavfsizligi va kiberxavflar. — Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2019.
6. UNCTAD. E-Commerce and Development Report. — Geneva: United Nations, 2022.
7. Chaffey D. Digital Business and E-commerce Management. — Harlow: Pearson, 2020.
8. O'zbekiston Respublikasi qonunlari va me'yoriy-huquqiy hujjatlari: "Elektron tijorat to'g'risida"gi Qonun. — Toshkent, amaldagi tahrir.